

Magyar és cseh történelmi források nyomában - Kovács Eszter prágai kutatóútja

2025/08/04

Az MNMKK OSZK Régi Nyomtatványok Tárának munkatársa két jelentős kutatási projekt előkészítésén dolgozott cseh gyűjteményekben.

Az MNMKK Országos Széchényi Könyvtár Régi Nyomtatványok Tárának munkatársa két jelentős kutatási projekt előkészítésén dolgozott cseh gyűjteményekben.

[1]

2025. július 7. és 11. között Kovács Eszter, a nemzeti könyvtár Régi Nyomtatványok Tárának munkatársa prágai kutatóúton vett részt, amelyet a Pázmány Péter Katolikus Egyetem és az MNMKG OSZK támogatott. A szakmai út célja két nagyobb kutatási projekt előkészítése volt, amely a XVII-XVIII. századi magyarországi történelmi forrásfeltárás és bibliográfiai munka szempontjából is kiemelt jelentőséggel bír.

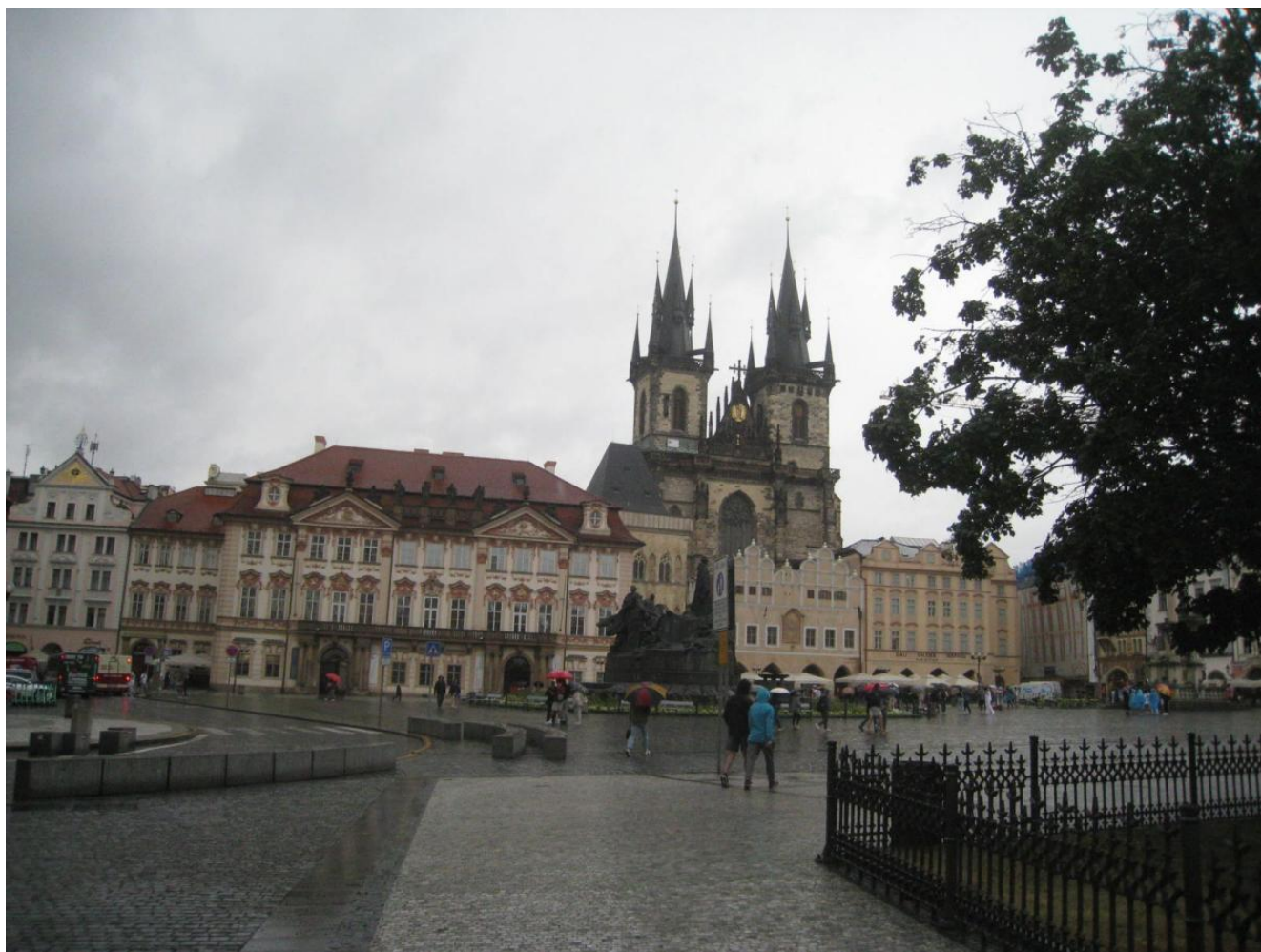
A kutatóút fókuszában a XVII. század utolsó évtizedeinek magyarországi hadi eseményeit feldolgozó, egykorú cseh nyelvű nyomtatott irodalom feltérképezése állt, különös tekintettel azokra a dokumentumokra, amelyek Magyarországon nem érhetők el.

E források a [Prágai Nemzeti Múzeum Könyvtárában](#) [2] (Knihovna Národního muzea, Praha) találhatóak, ahol Richard Šípek, a régi nyomtatványok és kéziratok tárának vezetője a Kovács Eszter által előzetesen megküldött kutatási lista alapján állította össze a teljes anyagot.

A prágai gyűjteményről másolatok is készültek, amelyek révén a kutató betekintést nyert a korszak cseh olvasóközönségét is élenként érdeklő hadi események kortárs feldolgozásába. Az 1683 és 1699 közötti történések – köztük Bécs 1683-as ostroma és az azt követő felszabadító háborúk – a cseh társadalmat is érintették, hiszen cseh katonák is részt vettek a harcokban, és a hadi kiadások is közös terhet jelentettek. A korszak cseh nyelvű nyomtatványai között megtalálhatók a kalendáriumokba foglalt rövidebb híradások éppúgy, mint a részletes, önállóan megjelent haditudósítások, amelyek gyakran latin vagy német források alapján készültek. Ezek a szövegek pontos dátumokkal, helyszínekkel és nevekkel dokumentálják a hadműveleteket, tárgyilagos stílusuk révén pedig fontos történelmi forrásként értékelhetők.

[3]

[4]

A kutatás másik jelentős részét a históriás énekek tették ki. Ezen műfaj képviselői az eseményeket a korabeli vallásos világgépen keresztül ábrázolják: gyakran jelennek meg bennük csodás fordulatok, égi közbeavatkozások, és a győzelmeket nemritkán az erkölcsi megtisztulással, a bűnbánattal és az imádsággal kapcsolják össze. A kor nagy hadvezérei – mint például III. Sobieski János lengyel király vagy Lotaringiai Károly – nem csupán katonai teljesítményükért, de erkölcsi nagyságukért is dicséretet kaptak e művekben. A XVII. század végének számos sikeres csatája vidám hangvétellű hálaének formájában jelent meg a cseh nyomtatott kultúrában.

Kovács Eszter kutatásai során a [Cseh Köztársaság Nemzeti Könyvtárának](#) [5] (Národní knihovna České republiky) gyűjteményeit is felkereste, ahol a magyarországi könyvtárakban nem hozzáférhető, de a téma szempontjából elengedhetetlen cseh nyelvű szakirodalmat gyűjtötte össze. A prágai kutatóút során feltárt források kritikai kiadása – magyar fordításokkal és részletes tanulmány kíséretében – várhatóan 2027-ben lát majd napvilágot.

A kutatás másik célkitűzése a XVIII. századi magyarországi retrospektív bibliográfia számára végzett adatgyűjtés volt. E munka során kollégánk a prágai gyűjteményekben található, bibliográfiailag releváns tételeket ellenőrizte, szükség esetén pedig új leírásokat is készített.

A kutatóút nemcsak a két projekt előkészítését segítette elő, hanem a magyar–cseh történeti kapcsolatok kutatását is tovább erősítette, hozzájárulva a korabeli közép-európai nyomtatott örökség jobb megismeréséhez és feldolgozásához.

2025/08/11 - 09:30

Forrás webcím: https://oszk.hu/hirek/magyar-es-cseh-tortenelmi-forrasok-nyomaban-kovacs-eszter-pragai-kutatoutja_250707

Hivatkozások:

- [1] https://oszk.hu/sites/default/files/Kovacs-Eszter-pragai-kutatoutja_250707_05.jpg
- [2] <https://www.nm.cz/>
- [3] https://oszk.hu/sites/default/files/Kovacs-Eszter-pragai-kutatoutja_250707_01.jpg
- [4] https://oszk.hu/sites/default/files/Kovacs-Eszter-pragai-kutatoutja_250707_03.jpg
- [5] <https://www.nkp.cz/>
- [6] <https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek>
- [7] <https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon>